

Stríðið í Angola

Eftirhondinni hava koloniveldini í Afríka gjørt seg leyst av höfnum til tey stóru koloniveldini. Eitt av teimum, ið man liggja aftast í framburði er tað portugisiska hjálandið Angola, sum fyrri kortum er komið alment fram aftaná uppreisurin har. Teir »innføddu« vilja ikki longur lata trælaokið sita á sær.

Portugal hevur eina útreiðslu uppá meira enn hálvaðru millión pund, ella 600 mill. kr. um árið av stríðnum í Angola, og Portugalur hava gjørt tað, sum gerast kann fyrri at basa uppreisstrinum, áðrenn regntíðin kemur í oktober.

Roknað verður við, at uppreisrarherurin telur 50 túsund menn við øllum møguligum vápnum. Portugisiskir herurin

telur 20 túsund menn við modernaðum vápnum.

Tað, sum Portugalur hava í kvittan, er at steingja markið til Kongo, soleiðis at Angolumenn ikki kunnu fáa útgæð og aðra hjálp hagani, og at basa uppreisrardeildirnar, ið halda til í urskógnum. Á henda hátt rokna teir við at basa uppreisstrinum, áðrenn regntíðin kemur.

Stutt herfyri var tað vanligt, at uppreisrarmenn í smáum bólkum lögdu eftir landsbygdum og drupu øll tey hvítu ið teir finga fatur á, men nú hava teir í staðin fyrri lagt eftir kaffiplantasjunum sum hava stóran figgarligan týdning, ikki bara fyrri Angola, men fyrri Portugal, ið fjór var útflutningurin 300 mill. krónur. Hetta er stórsta krónutal fyrri einstaka útflutningsgrein hjá Portugal, og tí er tað um at gera, at uppreisrarmenn ikki fáa fatur á kaffiplantasjunum.

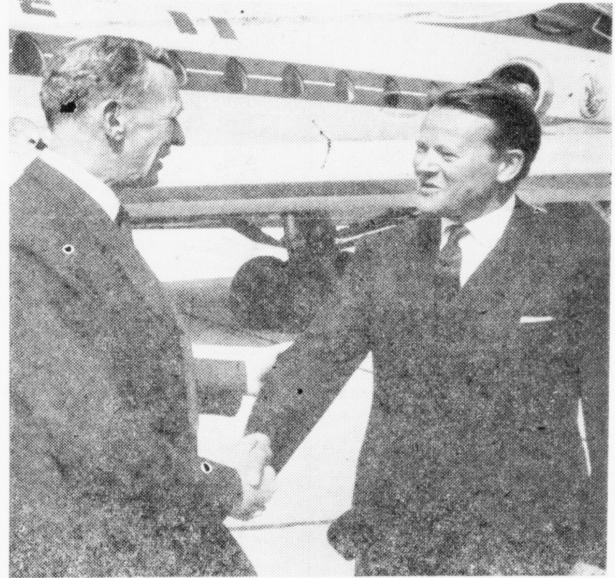
Sum stóðan er nú, hevur plantasjuddriftin stórar trupulleikar at berjast við. Ein stórur partur av arbeidarunum eru flýddir — 130.000 í tali — og mest parturin eru plantasjuarbeidarar, og plantasjuleiðararnir megu sjá frá leiða arbeidarar í smáum jeepum, væl vápnaðir, og teir vaga sær sjáldan úr vognunum.

Hetta ger tað stóðugt torført at arbeida, og sjálvt um Portugalur hava flutt upp móti 10.000 arbeidarar úr Suðurangola norðureftir, har friður enn er, ger hetta ikki so stóran mun, tí vanligu eru 100.000 eykaarbeidarar á kaffiplantasjunum, tá ið heystað verður.

Alment sigur portugisiskir herurin, at hann fer at vinna í stríðnum, og hóast tað ið lotuni er eydnast teimum at skapa so nokurlunda frið, so eru teir ikki í iva um, at tá regntíðin kemur, tá nyttar tann modernaða vápnatúgerðin ikki nógv.

Uppreisrarleiðslan hevur sostatt góða tíð. Ikki minni ið lotuni, nú groðin ikki fæst í hús.

Felagsmarknaðurin

Um dagin var hoyrdur vit í Útvarpinum eina samrøðu millum svenska statsministaran Tage Erlander og danska uttanríkisministan Jens O. Krag um stóðu norðanlanda til felagsmarknaðin.

Her siggja vit Jens O. Krag á flogvøllinum í Kastrup taka ímóti franska uttanríkisminstara Couve de Murville. Ið sigst at vera komið til Danmarkar

sum ferðamaður og skal vitja Tivoli, dómkirkjuna í Roskilde, Vallo og Kronborg. Og so inn ímillum skal hann tala »forretninge« við Krag, sigst. Her liggur so felagsmarknaður fyrst fyrri. Danmark hevur sòkt um at koma upp í felagsmarknaðin, og Frakland verður roknað fyrri at vera hin mest týðandi limurin í hesi handilssamgongu.

BRAZILIA

Fyrri góðum hálvum ári stóðan bleiv táverandi guvernørurin Janio Quadros í tí brazilianska statinum Sao Paulo, valdur til forseta í Braziliu, 43 ára gamal. Hetta valið var logið í mangar mátar. Hann bleiv yngsti forseti Braziliu, varð valdur við tí stórsta atkvøðutalinum í søgu landsins, 47 prosent av teimum 12,5 milj. atkvøðum, ið givnar vóru, og hann var eisini hin fyrsti, sum hevði vunnið á forsetaevninum hjá stjórnarflokkinum.

Tað var tí ikki minni logið, at Quadros knappliga í seinasta mánaða legði frá sær forsetastarvið. Í skrivi sinum til kongressina sigur Quadros:

»Min roynd at skapa eitt Braziliu fyrri Brasilianarar er vorðin mótarbeidd av ræðuligum kreftum, ið reistu seg ímóti mær. Minar royndir vóru mótarbeiddar av korrupsjón. Lygn og ómannsligur atburður vóru sett í háseti, so áhugamálið hjá tjóðini máttu víkja fyrri nokrum fáum monnum. Summir av hesum eru staddir uttanlendis... eg eri givin. Um eg varð sitandi, hevði eg ikki tað álit í fólkinum, eg havi fingið.«

Tá Quadros var uppsladdur sum valvni, var hetta nakað nýtt hjá veljarunum. Hetta var maðurin, sum var uttan veltadur, og sum bar heiti av at vera figgindi nr. 1 av korrupsjón.

Tá hann í 1953 varð valdur til borgarmeistara í Sao Paulo vóru heilt nøgvis embætismenn, ið ikki vóru til størvegis nyttu, settir frá starvi, og figgiarstandurin í býnum varð á henda hátt betradur í stóran mun. Hetta bragð gav Quadros eykanavnið »maðurin við kveist rinum«.

Hetta bragð fæddi síðan til, at Quadros varð valdur til guvernør í statinum Sao Pauli, har hann varð sitandi til 1959, tá hann varð valdur til forseta.

Hóast hann ikki hevur meiriluta í tinginum, hevur Quadros dugað væl at halda stjórnarflokkanar frá hvørjum øðrum. Hann hevur fingið stóran part av konservativu tinglimunum við sær í innanríkispolitikkinum, men í staðin ikki í uttanríkispolitikkinum, meðan teir meira radikalu hava styðjað hansara uttanríkispolitikk, men ikki figgiarpolitikk hansara.

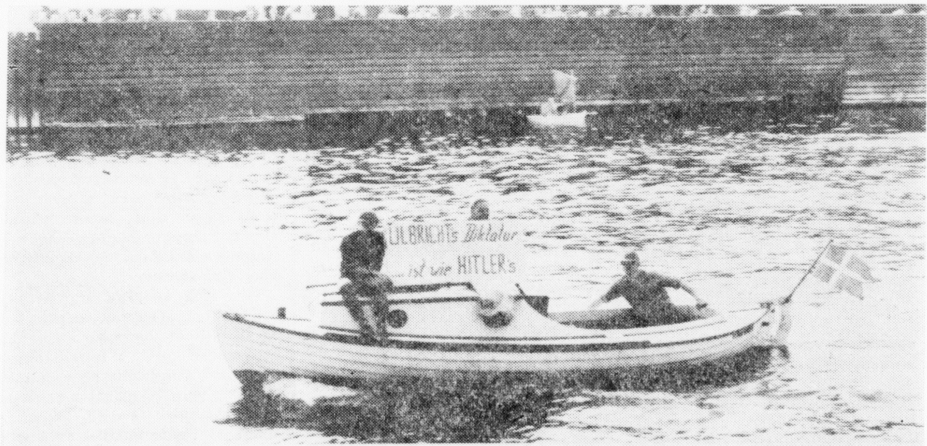
Tað hava verið stjórnarkreppur fyrr í Braziliu, har stóðan hevur verið sera ógreið. Við avgerð Quadros um at fara frá sum forseti, kom landið í eina sera hættisliga stóðu, sum væl kundi fært við sær borgarastrið, men ið lotuni hevur varaforsetin Goulart kanska so mikið tamarhald á heri og kongressini, at ikki fer at spyrjast stórur trupulleikar ið lotuni. Men Braziliu hevur fyrr verið í slíkum trupulleikum og ikki er gott at vita, hvat ið henda kann.

KONFIRMATION

I Norðoya vestara prestagjaldi verður sunnudagin 15. oktober í K'akksvikur kirkju. Býrið verður at ganga til mánaðagin 2. oktober kl. 3½. Tey, ið ætla sær at ganga til skulu taka við sær Nýggja testamentið, sálmaðik og katekismus. Børn, ið fodd og dovpst eru uttan fyrri prestagjaldið, verða biðin eisini at hava við sær dópsbrev.

Peter Martin Rasmussen, prestur, hevur konfirmationina.

Danir mótmæla

Fólk í milljónatali eru flýdd úr Eystur týsklandi undan harðræði kommunistanna. Meginparturin av hesum fólkum er flýddur til Vestur týsklands, og tá helst yvir Vesturberlin. Men eisini aðrar vegir hava tey funnið út undan kommunistiska jarnhælinum og yvir onnur landamærk við. Til Danmarkar eru fólk flýdd so av og á yvir havið. Nú í seinastum, síðan Berlínkreppan tók seg upp, hava mong roynt at sloppið sær á land av fergunum í Gedser, og tað hevur eisini eydnast eistokum; men nú hava hesar fergur fingið hóp'n av »fólkapolitistum«

umborð, og teir hava ansað sera væl eftir, at ikki fólk skal sleppa til rým-ingar.

Ferð eftir ferð hava fólk á landi sæð, hvussu menn, ið politistarnir hava tikið, tá ið teir hava roynt at sloppið sær á land, eru vorðin maritradir av politistunum. Hetta hevur øst upp fólk ið Gedser, so at tey hava tikið til mótmælis. Ein dagin, tyska fergan »Seebad Warnemünde« kom inn móti Gedser, fóru fleiri smábátar út móti henni við stórum plakatum uppi, sum mótmæli móti framferð kommunistanna. Á mynd-

ini sæst ein av hesum bátum. Á plakatin stendur: »Diktatur Ulbrichts er tað sama sum Hitlerse«.

Skiparin klagði til politiid í Gedser; men har vann hann engan søma. Hann fekk einans tað svar, at Danmark var eitt frítt demokratískt land. — So har gjordist einki.

Donsku myndugleikarnir eru farnir at kanna eftir, um teir ikki hava rætt at leggja uppi, tá slíkar valdsgerðir fara fram á týskum skipum í danskari havn.